

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій

Затверджено
наказом
в.о.ректора
Українського державного
університету
науки і технологій
від 15.04.2024 року № 75-г

ІНСТРУКЦІЯ
з цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях
в умовах воєнного стану

м. Дніпро
2024

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях в умовах воєнного стану є нормативним документом, що містить обов'язкові для дотримання працівником вимоги цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях в умовах воєнного стану.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до:

- Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI
- Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05.12.2019 № 1012;
- Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444;
- Законів України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII та «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX.

1.3. Інструктаж (навчання) проводиться в двох формах – дистанційній та змішаній з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Підтвердженням проведення інструктажу (навчання) вважається факт обміну відповідними електронними документами між викладачем та студентом.

1.4. Порядок укриття учасників навчального процесу викладений у відповідних наказах університету.

1.5. В разі необхідності, уточнити в місцевому органі виконавчої влади або органі місцевого самоврядування, їх структурному підрозділі з питань цивільного захисту або на офіційних вебсайтах вищезазначених органів місця знаходження найближчих захисних споруд або інших споруд, призначених для укриття населення під час надзвичайних ситуацій. Завчасно вивчити маршрут до цих споруд, уточнити інформацію про контактних осіб, відповідальних за утримання та експлуатацію цих об'єктів, а також їх стан готовності.

1.6. Заздалегідь скласти речі на випадок евакуації – «тривожну валізу», в якій наявні речі першої необхідності (міцний і зручний рюкзак від 25 літрів і більше, що містить документи, необхідний індивідуальний мінімум одягу, предметів гігієни, медикаментів, інструментів, засобів індивідуального захисту та продуктів харчування. Всі речі повинні бути новими (періодично поновлюваними) і не використовуватись у повсякденному житті. «Тривожна валіза» призначена для максимально швидкої евакуації із зони надзвичайної події – землетрусу, повені, пожежі, у разі загостреної криміногенної обстановки, епіцентру військових дій і т.п.).

У рюкзаку рекомендується покласти наступне:

- копії важливих документів в поліетиленовій упаковці. Заздалегідь зробіть копії всіх важливих документів – паспорта, водійського посвідчення, документів на право власності тощо. Документи треба укладати так, щоб у разі необхідності їх можна було швидко дістати. У деяких джерелах рекомендують серед документів тримати кілька фотографій рідних і близьких;
- кредитні картки та готівку. Нехай у вас буде невеликий запас грошей;
- дублікати ключів від будинку і машини;
- карту місцевості, а також інформацію про спосіб зв'язку і умовлене місце зустрічі вашої родини;
- засоби зв'язку та інформації (невеликий радіоприймач з можливістю прийому в УКХ і БМ діапазоні) та елементи живлення до радіоприймача (якщо потрібні);
- ліхтарик (краще кілька) і запасні елементи живлення до нього, сірники (бажано туристичні), запальничку, свічки;
- компас, годинник (перевага надається вологостійким);
- багатофункціональний інструмент, що включає лезо ножа, шило, пилку, викрутку, ножиці тощо;
- ніж, сокиру, сигнальні засоби (свисток, фальшфейер і т.д.);
- декілька пакетів для сміття об'ємом 120 літрів. Може замінити намет або тент, якщо розрізати;
- рулон широкого скотчу;
- упаковку презервативів. Презерватив, за необхідності, може використовуватись для захисту від вологи сірників та запальничок, у якості джгута для зупинки кровотечі, надійного закупорювання емкостей від комах та піску, перенесення води;
- шнур синтетичний 4-5 мм, близько 20 м;
- блокнот і олівець;
- нитки та голки;
- аптечку першої допомоги. До складу аптечки обов'язково повинні входити: бинти, лейкопластир, вата, йод, активоване вугілля (інтоксикація), парацетамол (жарознижувальний), пенталгін (знеболююче), супрастин (алергія), імодіум (діарея), фталазол (шлункова інфекція), альбуцид (краплі для очей), джгут, шприци тощо; ліки що ви приймаєте

- (мінімум на тиждень) з описом способу застосування та дози; рецепти; прізвища та мобільні телефони ваших лікарів (слідкуйте за терміном придатності ліків);
- одяг: комплект нижньої білизни (2 пари), шкарпетки бавовняні (2 пари) і вовняні, запасні штани, сорочку або кофту, плащ-дошовик, в'язану шапочку, рукавички, шарф (може знадобитися в найнесподіваніших ситуаціях), зручне, надійне взуття;
- міні-палатку, поліуретановий килимок, спальник (якщо дозволяємісце);
- засоби гігієни: зубну щітку і зубну пасту, невеликий шматок мила, рушник (є такі в упаковці пресовані), туалетний папір, кілька упаковок одноразових сухих та вологих серветок, кілька носових хусток, засоби інтимної гігієни, бритву, манікюрний набір;
- приналежності для дітей (якщо необхідні);
- посуд (краще металевий): казанок, флягу, ложку, кружку;
- запас їжі на кілька днів – все, що можна їсти без попередньої обробки і не займає багато місця, довго зберігається (не швидкопсувні), наприклад: висококалорійні солодощі (чорний шоколад (з горіхами), жменю льодяників), набір продуктів (тушонка, галети, суп-пакети, м'ясні та рибні консерви), якщо дозволяє місце – крупа перлова, гречана, рис довгозернистий, макарони, вермішель, сухі овочеві напівфабрикати, горілка, спирт питний;
- запас питної води на 1-2 дні, який треба періодично оновлювати (вода не повинна бути застоююю).

У літніх людей, інвалідів та дітей є особливі потреби. За необхідності, цей список доповнюється і коригується. Із практики, загальна вага «Тривожної валізи» не повинна перевищувати 50 кілограмів.

1.7. Підготовка оселі:

- нанести захисні смуги зі скочу (паперу, тканини) на віконне скло для підвищення його стійкості до вибухової хвилі та зменшення кількості уламків і уникнення травмування у разі його пошкодження;
- при наявності земельної ділянки обладнайте укриття на такій відстані від будинку, яка більше його висоти;
- забезпечте оселю запасами питної та технічної води;
- зробіть запас продуктів тривалого зберігання;
- додатково укомплектуйте домашню аптечку засобами надання першої медичної допомоги;

- підготуйте (закупіть) засоби первинного пожежогасіння;
- підготуйте ліхтарики (комплекти запасних елементів живлення), газові лампи та свічки на випадок відключення енергопостачання;
- підготуйте (закупіть) прилади (примус) для приготування їжі у разі відсутності газу і електропостачання;
- підготуйте необхідні речі та документи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд цивільної оборони або інших сховищ (підвалів, погребів тощо);
- особистий транспорт тримайте у справному стані із запасом палива для виїзду з небезпечного району;
- при наближенні зимового періоду необхідно продумати питання щодо обігріву оселі у випадку відключення централізованого опалення.

2. Дії після оповіщення «Повітряна тривога»

2.1. негайно прослухати через сигнально-гучномовні пристрої, радіоприймач, телевізор або прочитати текстове повідомлення у телефоні, розміщене на сайті, та отримати необхідну інформацію та вказівки. Діяти без паніки і метушні у відповідності до отриманих вказівок.

2.2. У разі отримання будь-якої інформації про можливу небезпеку або заходи щодо підвищення безпеки сповістити учнів, колег про загрозу, якщо в цей час проводите онлайн заходи (консультація, вебінар тощо). Якщо учень знаходиться в тому регіоні країни, де відбулося оповіщення «Повітряна тривога» і сповістив про це під час онлайн заходів (консультація, вебінар), то вчитель пропонує йому звернутися до батьків та діяти за їх вказівками. Нагадує учням про головну мету евакуації: їхня безпека та правила евакуації:

«Не говори. Не біжи. Не штовхайся. Не повертайся.»

2.3. Закрити вікна, вимкнути усі електричні та нагрівальні прилади, перекрити газ, загасити печі, вимкнути світло (автоматичну коробку, рубильник тощо). Взяти «тривожну валізу» та найкоротшим шляхом прямувати до найближчої захисної споруди чи укриття. Якщо ви не почули сигнал та у вас немає можливості швидко перейти у сховище, перейдіть до більш безпечного місця в квартирі: подалі від вікон, у коридор (за несучи стіни), або у ванну кімнату (але закрийте рушником дзеркало).

2.4. При першій можливості покиньте разом із сім'єю небезпечну зону. У разі неможливості виїхати особисто, відправити дітей і членів сімей похилого віку до родичів чи знайомих. При цьому необхідно взяти із собою всі документи, коштовні речі і цінні папери.

2.5. У разі потрапляння у район обстрілу – сховатись у найближчу споруду фонду захисних споруд. У разі відсутності вищезазначених споруд використовувати нерівності рельєфу (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо).

У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу укриттів та нерівностей місцевості – ляжте на землю головою в бік, протилежний вибухам. Голову слід прикрити руками (за наявності для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Не виходьте з укриття до кінця обстрілу.

3. Дії при виявленні підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій

3.1. Ознаки, що можуть вказувати на наявність вибухового пристрою: виявлення безхазяйного предмету у будь-якому вигляді та невизначеному місці (сумка, згорток, дитячі іграшки (канцелярське приладдя), пакети, пакувальні матеріали (цукерки, морозиво, цигарки тощо) або предмети, зовні схожі на гранату, міну, снаряд) у місцях перебування великої кількості людей (навчально-освітніх установах, торгівельно-розважальних закладах, об'єктах транспорту тощо), поблизу пожеже- і вибухонебезпечних об'єктів, розташування різного роду транспортних та інженерних комунікацій;

- наявність на виявленому підозрілому предметі дротів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу тощо;
- сторонні звуки, зокрема, характерний звук годинникового механізму, що чується з підозрілого предмету;
- від підозрілого предмета виходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах, на зовнішній оболонці присутні жирні плями тощо.

3.2. Чинники, що є приводом для підозри:

- перебування на місці небезпечної знахідки невідомих осіб до виявлення цього предмета;
- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

3.3. Дії працівників при виявленні невідомого предмету, схожого на вибуховий пристрій:

- суворо забороняється самостійно здійснювати з виявленим підозрілим предметом будь-які дії, а саме: не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (насамперед мобільними телефонами);
- негайно повідомте про виявлений підозрілий предмет (вказавши точне місце його перебування, час виявлення та зовнішній вигляд) поліції за тел. 102. Надалі дійте за їх вказівками.

3.4. Дії працівників, які отримали інформацію про виявлений предмет з ознаками вибухового пристрою:

- надайте вказівку не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (насамперед мобільними телефонами);
- зафіксуйте точне місце перебування і час виявлення підозрілого предмета, а також установчі дані осіб, що знайшли предмет. Забезпечте їхню присутність до моменту прибуття представників правоохоронних органів;
- терміново повідомте про подію своєму керівництву і через нього або особисто за тел. 102 або за тел. 101;
- при наявності підстав (існуванні реальної загрози життю та здоров'ю людей внаслідок очікування вибуху) організуйте евакуацію персоналу, використовуючи маршрути, відділені від місця перебування підозрілого предмета;
- надайте можливість прибулим правоохоронцям опитати заявника та інших осіб, які володіють інформацією про подію, що сталася;
- далі дійте за вказівками представників правоохоронних органів.

4. Правила перебування у захисних спорудах та найпростіших укриттях

4.1. Заходити до захисних споруд та укриттів потрібно організовано, швидко і без паніки.

4.2. В укриттях зручніше розміщуватися групами – з тих, хто разом працює або мешкає в одному будинку. В кожній групі призначають старшого. Тих, хто з дітьми, розміщують в окремих відсіках або у спеціально відведених місцях. Літніх і хворих намагаються влаштувати ближче до вентиляційних труб.

4.3. В укриття потрібно приходити зі своїми засобами індивідуального захисту органів дихання, продуктами харчування і документами. Не дозволяється приносити з собою речі громіздкі, з сильним запахом, легкозаймисті, приводити тварин. Там забороняється ходити без потреби, шуміти, курити, виходити назовні.

4.4. Виходити з укриття дозволено тільки після відбою сигналу «Повітряна тривога».

Начальник відділу з питань
ЦЗ і ОП

Валентин КІЛЬОВИЙ

Фахівець 1 кат. відділу з питань
ЦЗ і ОП

Тетяна ДОРОШЕНКО